

Amsterdam, 5 juli 2021

Geachte heer/mevrouw,

Graag reageert de Verenigde Betaalinstellingen Nederland (VBIN.nl) op de consultatie Wet plan van aanpak witwassen ([Overheid.nl | Consultatie Algemene leidraad Wwft \(internetconsultatie.nl\)](https://overheid.nl/consultatie/algemene-leidraad-wwft-internetconsultatie)) die is aangekondigd via de website van de Rijksoverheid op 7 juni 2021.

VBIN is de branchevereniging voor de in de Wet op het financieel toezicht (Wft) omschreven betaalinstellingen, elektronischgeldinstellingen en ondernemingen die het bedrijf maken van betaaldienstverlening in Nederland in het algemeen. De VBIN is opgericht vanuit de behoefte binnen de branche om haar gemeenschappelijke uitgangspunten, doelstellingen en belangen (inter)nationaal te verwoorden en uit te dragen.

Inleiding

De Algemene leidraad Wwft biedt instellingen guidance bij de toepassing van de verplichtingen uit die wet. Door o.a. de implementatie van de gewijzigde anti-witwasrichtlijn dient de bestaande leidraad te worden aangepast. Die aanpassingen worden ter consultatie voorgelegd.

In deze leidraad zijn de bepalingen uit de volgende wetten verwerkt:

In februari 2011 is op aanbeveling van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) een eerste versie van de leidraad opgesteld om de private sector te ondersteunen bij de uitvoering van taken op het terrein van het voorkomen van witwassen en terrorismefinanciering.

In januari 2014 publiceerde het ministerie van Financiën de Algemene leidraad Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en Sanctiewet (Sw).

Op 25 juli 2018 trad de Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn in werking, waarmee de vierde anti-witwasrichtlijn is geïmplementeerd in Nederlandse wet- en regelgeving. De hierop aangepaste algemene leidraad is in juli 2020 gepubliceerd.

Op 21 mei 2020 is de gewijzigde vierde anti-witwasrichtlijn met de Implementatiewet wijziging vierde anti-witwasrichtlijn geïmplementeerd in Nederlandse wet- en regelgeving, in werking getreden.

Deze implementatie heeft ook plaatsgevonden via de Wet verwijzingsportaal bankgegevens en de Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van vennootschappen en andere juridische entiteiten.

Tenslotte is op 15 oktober 2020 de Herstelwet financiële markten 2020 (gedeeltelijk) in werking getreden.

In deze leidraad zijn ook de aanbevelingen en de (niet juridisch bindende) guidance van de FATF meegenomen.

Leeswijzer

Onze reactie op de Algemene Leidraad Wwft zal de volgende onderwerpen bevatten:

- A) Uitgangspunten - Algemeen
- B) Verplichtingen cliëntenonderzoek
 - B1) Inhoud en verplichtingen van het cliëntenonderzoek
 - B2) UBO Register
 - B3) Moment van cliëntenonderzoek
 - B4) Resultaatsverplichting: cliëntenonderzoek en vastleggen gegevens
 - B5) Actueel houden gegevens cliëntenonderzoek
- C) Hoger risico
 - C1) Verscherpt cliëntenonderzoek

A) Uitgangspunten - Algemeen

1) In de leidraad wordt gesteld dat bepaalde type cliënten of producten een inherent verhoogd integriteitsrisico met zich meebrengt. Er wordt echter wel gesteld dat het niet de bedoeling kan zijn dat dit type cliënten categoriaal geweigerd moet worden.

Reactie VBIN

Instellingen kunnen wel bepaalde branches uitsluiten, mits zij duidelijk kunnen maken waarom zij deze branches niet kunnen of willen accepteren (risk-based approach). De uitgangspunten moeten op transparante wijzen worden gecommuniceerd aan potentiële cliënten en in het acceptatiebeleid van de instelling worden vastgelegd.

Ingeval van het weigeren van cliënten dient de instelling dit specifiek te maken en aan de cliënt uit te leggen (wel case by case benadering en afhandeling). Dit bevreedt VBIN ook temeer daar de FATF een aantal uitingen hierover heeft gepubliceerd:

<https://www.fatf-gafi.org/documents/documents/rba-and-de-risking.html>rapport en
<http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-action-to-tackle-de-risking.html>

“The FATF expects financial institutions to identify, assess and understand their money laundering and terrorist financing risks and take commensurate measures in order to mitigate them. This does not imply a “zero failure” approach.”

2) In de leidraad wordt benadrukt dat Wwft-instellingen rekening moeten houden met nieuwe technologieën. De Wwft schrijft voor om adequate maatregelen te nemen ter voorkoming van

risico's op witwassen en financieren van terrorisme die kunnen ontstaan door het gebruik van nieuwe technologieën in het economisch verkeer.

Reactie VBIN:

Nieuwe technologieën is een vrij breed begrip. Kan hier nadere invulling aan worden gegeven? In de FATF wordt hier namelijk wel wat meer duiding aan gegeven (FATF Recommendation 15).

B) Verplichtingen cliëntenonderzoek

B1) Inhoud en verplichtingen van het cliëntenonderzoek

1) In de Wwft wordt een aantal documenten genoemd ten behoeve van de identificatie van cliënten. Hierbij wordt nu ook gesproken over een identificatiemiddel wat voldoende betrouwbaar wordt geacht.

Reactie VBIN:

Welke oplossingen worden als “een voldoende betrouwbaar identificatiemiddel” gezien?

Betreft dit ook IDIN? Kan het Ministerie van Financiën of de toezichthouder een lijst bijhouden met (geaccrediteerde e-IDAS oplossingen) zodat er een gelijk speelveld ontstaat?

2) Voor de verificatie van de identiteit van een cliënt wordt als eis gesteld dat de inlichtingen of gegevens uit een betrouwbare en onafhankelijke bron afkomstig moeten zijn.

Reactie VBIN:

Hoe kunnen de voorwaarden “onafhankelijk” en “betrouwbaar” worden gedefinieerd? Vallen hier ook commerciële dataleveranciers onder?

B2) UBO Register

In de leidraad is aangegeven dat ondanks een afscherming van bepaalde gegevens, de volgende informatie wel geraadpleegd kan worden:

- de naam
- de geboortemaand
- het geboortejaar
- de woonstaat
- nationaliteit van een uiteindelijk belanghebbende

Reactie VBIN:

Om de identiteit van een UBO op een juiste wijze te kunnen vergelijken met het UBO register is ook de geboortedag van belang. Dit gegeven wordt namelijk ook uitgevraagd bij het uitvoeren van een FIU melding.

B3) Moment van cliëntenonderzoek

1) De Wwft wordt aangegeven dat voorafgaand aan het aangaan van de zakelijke relatie een aantal gegevens geïdentificeerd en geverifieerd moet zijn. In de leidraad worden ook voorbeelden genoemd van een aantal type financiële instellingen en welke uitzonderingsgevallen te onderkennen zijn waarin de dienstverlening mag aanvangen.

Reactie VBIN

Waarom wordt een betaalinstanting en de dienstverlening ook niet apart benoemd daar dit type betaaldienstverlening afwijkend is maar wel met enige nuance gekeken zou moeten worden welke uitzonderingen bij dit type instelling mogelijk zijn.

2) In de Wwft is het verplicht om een melding te maken van iedere discrepantie die Wwft instellingen aantreffen tussen gegevens omtrent een UBO die zij verstrekt krijgen uit het UBO register en de informatie over die uiteindelijk belanghebbende waarover zij uit anderen hoofde beschikken.

Reactie VBIN:

Er moet verduidelijkt worden wat er onder discrepantie wordt verstaan. Wat betreft de NAW gegevens, is het zo dat de BRP leidend is maar als het gaat om de zeggenschap en controle dan kan

hier wel verschil in interpretatie ontstaan. De kwaliteit van deze terugmeldingen hangt allemaal samen met de juistheid van de interpretaties.

En hoe dienen Wwft instellingen om te gaan met beursgenoteerde bedrijven die voor het merendeel de aandelen niet publiek heeft uitstaan. Hier zullen Wwft instellingen dan nader onderzoek naar doen, maar zullen deze bedrijven zich dan ook ingeschreven hebben in het UBO register?

B4) Resultaatsverplichting: cliëntenonderzoek en vastleggen gegevens

Voor de natuurlijke personen (zijnde UBO's) moet de volgende informatie worden vergaard:

- Identiteit van de UBO (d.w.z. ten minste geslachtsnaam en voornamen); en
- De gegevens en documenten die zijn vergaard op basis van de genomen redelijke maatregelen om de identiteit van de UBO te verifiëren

Reactie VBIN

Kan meer expliciet worden gemaakt wat wordt verstaan onder “de gegevens en documenten” die verzameld moeten worden? En welke gegevens voor de natuurlijke personen (zijnde UBO's) moeten worden vastgelegd? Voor de natuurlijke personen (NIET zijnde UBO's) is dit namelijk wel expliciet gemaakt.

B5) Actueel houden gegevens cliëntenonderzoek

Als het cliëntenonderzoek mislukt, mag een Wwft-instelling geen zakelijke relatie aangaan met of een transactie uitvoeren voor de cliënt of moet een Wwft-instelling de zakelijke relatie verbreken (beëindiging van de dienstverlening).

Reactie VBIN:

In de media is de laatste veel aandacht geweest over financiële instellingen die de relatie met bestaande klanten hebben beëindigd (bijv. “Banken zijn in een kramp geschoten met witwasaanpak” – FD). In veel gevallen is de klant hierbij in het gelijk gesteld terwijl in meerdere gevallen wel sprake was van het niet goed/volledig kunnen uitvoeren van een periodiek cliëntenonderzoek. Waar ligt de juiste balans tussen de resultaatverplichting en de zorgplicht van financiële instellingen?

C) Hoger risico

C1) Verscherpt cliëntenonderzoek

Er dient een verscherpt cliëntenonderzoek plaats te vinden indien een zakelijke relatie of transactie naar haar aard een **hoger risico** vertegenwoordigt. Een Wwft-instelling dient op basis van een risicobeoordeling **voorafgaand** aan het aangaan van een zakelijke relatie of het verrichten van een transactie, vast te stellen of zich een hoger risico manifesteert.

Reactie VBIN

De dienstverlening op afstand kan volgens de informatie in de leidraad als normaal risico worden gekwalificeerd indien elektronische identificatie wordt toegepast. Indien dit niet mogelijk is, zal er altijd sprake moeten zijn van verscherpt klantonderzoek. De toevoeging van “bepaalde garanties” wordt niet verder uitgewerkt.

Indien gewenst, zijn wij graag bereid verdere toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,

Namens VBIN,

Peter Cohen